

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. הכל מודים באלמנת עיסה שפסולה לכהונה ... הוי ספק ספיקא וספק ספיקא לקולא
1
- ב. ארוסה שעברה ... הולד שתוקי ... ואסור בממזרת.....2
- ג. היתה מעוברת ואמרו לה מה מיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא ... נאמנת...4
- ד. גר עד עשרה דורות מותר בממזרת מכאן ואילך אסור בממזרת ויש אומרים עד שישתקע שם עבודת כוכבים ממנו.....6
- ה. לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלוייה ועל בת ישראל שפסולה.....6
- ו. שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת.....8
- ז. כותים גירי אמת הן וכהנים שנממעו בהן כהנים כשרים היו.....8

דף עה.

א. הכל מודים באלמנת עיסה שפסולה לכהונה ... הוי ספק ספיקא וספק ספיקא לקולא

כבר התבאר במסכת כתובות דף יד. שכהן שנשא אשה האסורה לכהונה, כגון גרושה, הבן שנולד לו ממנה נקרא "חלל", ואשה שנישאה לכהן חלל, אף היא נעשית "חללה", ופסולה היא לכהונה, כלומר שאם נתאלמנה, אסורה היא להינשא לכהן.

ספק גרושה, כגון שבעלה זרק לה גט ספק קרוב לו ספק קרוב לה, ואחר כך מת, ונמצאת זו ספק גרושה ספק אלמנה, ונשאה כהן והוליד ממנה בן, הרי הוא "ספק חלל".

משפחה שנתערב בה ספק חלל¹, ואין מכירים אותו, נקראת בלשון חכמים "עיסה", שמשמעה: תערובת של מינים שונים. אשה כשרה שנישאה לאחד מבני אותה המשפחה, ומת בעלה, נקראת "אלמנת עיסה".

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ב ה

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ומעיקר הדין, אלמנת עיסה מותרת להינשא לכהן, לפי שיש כאן "ספק ספיקא", כלומר שספק של ספק: ספק אם בעלה של האלמנה היה אותו "ספק חלל", ואפילו היה זה בעלה, אפשר שלא היה חלל כלל, שהרי אינו אלא ספק חלל; ובכל מקום שיש "ספק ספיקא" חכמים מקילים, אלא שרבן יוחנן בן זכאי גזר שלא להתיר אלמנת עיסה לכהונה לכתחילה, שכן "מעלה עשו חכמים ביוחסין, להחמיר ולא להקל" ואסורה לכהן לכתחילה, ואם נשאת לא תצא².

י"א³ שאם אומרת ברי לי שבעלי שמת לא היה חלל נשאת אפילו לכתחילה לכהונה ויש אוסרים⁴. ואם שותקת כשאומרים לה שהיא ממזרת⁵ או חללה תצא לכו"ע⁶.

יש אומרים⁷ שדוקא האלמנה לא תצא מפני שהיה לה חזקת כשרות כבר, אבל בתה שלא היה בה חזקת כשרות אפילו נשאת תצא, ויש מקילים⁸ אפילו בבתה.

אבל אם נתערב במשפחה ודאי חלל, כל אשה מהם אסורה לכהן עד שיבדוק ואפילו אם נשאת תצא, ואפילו בספק ממזר יש אומרים שכך הדין לכהונה.

וכל זה אינו אלא מעלה לכהן, אך ישראל מותר לישא ממשפחה זו⁹. אבל אם יש עדים שנתערב ודאי ממזר, אסור גם לישראל לישא ממשפחה זו¹⁰.

אם יצא קול שנערב במשפחה זו חלל או ממזר מותר אף לכהן לישא ממשפחה זו¹¹.

ב. ארוסה שעברה ... הולד שתוקי ... ואסור בממזרת

² ואע"ש שהכל ספק אחד שמא נשאת לחלל עיין ב"ש יד שאין לדמות דינים אלו לדיני איסור והיתר. ועיין בית יעקב שביאר שהוא משום דהכא אין איסורה אלא מחמת מעלה עשו ביוחסין

³ מסקנת הב"ש שם יג

⁴ כך דייק הב"ש שם לשון הרמב"ם שהוא לשון המחבר והקשה לפי מ"ש הב"י סס"ו דר"ג בעצמו מודה פנויה שנתעברה דאסור לישא לכהן א"כ דאיכא תרי רובי כשירים א"כ מה מקשה לר"ג בסוגיא זו מהא דר"ג אוסר אלמנות עיסה היינו שנתערב ספק חלל דהא בספק חלל לא שייך תרי רובי והיה נראה להוכיח מזה בספק חלל ואיכא חד רוב דומה לשאר איסור כשיש תרי רובי לפ"ז מוכח דמהני ברי דידה דהא בתרי רובי מהני ג"כ ברי דידה.

⁵ וכבר כתבנו בס"ק ב' דאין ענין ממזרת לאלמנתו דהיא אינה אלא שנשאת לס' ממזר והוי עלה ספק חללה. אבנ"מ שם. אולם אפשר שהנבעלת לפסול לה פסלה ובכלל זה ממזר ולכן בשותקת כשקורא לה ממזרת היינו פסולה לכהונה מנישואי ממזר.

⁶ ב"ש שם יג

⁷ שתי הדיעות ברמ"א שם. וזוהי דעת תוס' שם ד"ה אלמנת וא"ת, עיין ביאור הגר"א שם כח

⁸ הוא כפי' ר"ת בתוס' שם ד"ה ת"ר כו' וכ"ה בירושלמי. עיין ביאור הגר"א שם

⁹ ב"ש שם טז

¹⁰ ב"ש יז

¹¹ ב"ש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר במסכת יבמות דף סט: שפנוייה שנתעברה וילדה¹², אם אינה בפנינו לבדוקה או שהיא שוטה, דבר תורה כשר, שהולכים אחרי רובא דעלמא שהם כשרים אצלה, אבל חכמים עשאוהו לספק ממזר מדרבנן שמא לפסול נבעלה, ואסור בממזרת ודאי ובישראלית¹³. אבל אם אין ממזרים בעיר¹⁴, או שידוע שהבועל הא אצלה ואין חשש שהלכה אליו¹⁵, הולד כשר.

אם אומרת האם של פלוני הוא והוא כשר מאמינין לדבריה והולד כשר, שכיון שמן התורה הוא כשר מאמינין לדבריה להכשירו, מכל מקום אין אנו מחזיקין אותו כבנו ודאי ליורשו אם אינו מודה שהוא בנו¹⁶, אבל אם הוא מודה שהוא בנו אינו נאמן עליו ליבום אבל נאמן עליו ליורשו, שהתורה האמינתו לאב ליורשו.

ודוקא בפנוייה הולד הוא ספק ממזר, אבל אשה שזינתה תחת בעלה אפילו היא אומרת של פלוני הוא וממזר הוא, אין חוששין לדבריה, שתולין רוב בעילות בבעלה וכשר הוא, ומותר בקרובי אותו פלוני שאומרת עליו שממנו נתעברה.

אולם ארוסה¹⁷ שנתעברה והיא בבית אביה, אם אינה בפנינו לשאול אותה או שהיא אלמית או שוטה או שאומרת שאינה יודעת ממי נתעברה, הוי הולד ספק ממזר, ומסתמא לא מוקמינן לה אחזקת כשרות לומר מהארוס נתעברה, שאין דרך סתם אשה להפקיר עצמה לגבי ארוסה.

ואם היא בפנינו ואומרת שמהארוס נתעברה נאמנת והולד כשר, אפילו אם היתה נחשדת מאחרים שהעם מרננין אחריה שזנתה עם אחרים¹⁸ מכיון שמעמידים אותה על חזקתה, וחזקת סתם אשה שאינה מזנה ומצרפים חזקתה לדיבורה ומאמינים לה¹⁹, אפילו הארוס אינו בפנינו או שהוא בפנינו ואינו מבחישה וגם אינו מודה אלא אומר שאינו זוכר שבא עליה, ברי שלה

¹² שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד כו

¹³ ואפילו אם אומרת האם של פלוני הוא ואנו יודעין שאם היה מאותו פלוני שהיה ממזר ודאי, כגון שהוא ממזר או אחד מן העריות אצלה, אין זה הולד ודאי אלא ספק, דלא אשכחן שהאמינתה תורה את האם על בנה לומר שממזר הוא ולהתירו בממזרת, ואפילו אם אותו פלוני מודה שנבעלה לו אינו אלא ספק ממזר, דאמרינן כשם שזינתה עם זה כך זינתה עם אחר. שו"ע שם וב"ש לפ

¹⁴ שאז ליכא למיחש למידי שאף אם מכותי נתעברה הולד כשר ולמה אין חוששין שזינתה עם קרוביה שהולד מהם ממזר נ"ל משום דדבר שאינו מצוי הוא כלל לזנות עם הקרובים שמהם הולד ממזר. ערוך השולחן אבן העזר סימן ד סעיף לד

¹⁵ שהרי בכה"ג הולכים אחרי הרוב שרק בהלכה היא אליהם הוי קבוע וכמחצה על מחצה. ערוה"ש שם

¹⁶ אבל חוששין לדבריה ואסור מדרבנן בקרובות אותו פלוני שהם עליו עריות. ואפילו היתה מיוחדת לו אינה נאמנת עליו להורישו, דכשם שהפקירה עצמה לזה כך הפקירה עצמה לגבי אחר, ואפילו עד אחד אינו נאמן עליו להורישו אם מבחישו, שאין מוציאין ממון על פי אחד

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם כז

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם כח

¹⁹ דבארוסה יש סברא יותר לתלות בארוס מבאחרים משום דבארוס התירה עברה ואפקירה אבל לא באחרים. בה"י ופרישה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

עדיף משמא דיליה, והיא נאמנת מטעם חזקה זו שסתם אשה אינה מזנה והולד כשר, והוי בנו אפילו ליורשו.

ואם הוא מכחישה ואומר שאינו ממנו, הולד הוא ודאי ממזר, שהרי אפילו בנשואה שאומרים רוב בעילות אחריו, האמינתה התורה לאב לומר על המוחזק לבנו שהוא ממזר

ודוקא על הבן האמינתו התורה, אבל על האשה אינו נאמן להחשיבה זונה, לפיכך אם האשה מכחישתו אינה זונה. ואם נשאת לכהן אחר שמת בעלה זה לא תצא משום זונה, והולד מן השני כשר לכהונה, אולם לכתחלה לא תנשא לכהן.

וזהו רק אם נשאת לכהן אחר, אבל לארוס או לבעלה זה אפילו הוא ישראל תצא במכחישה, דהא שוייה אנפשיה חתיכה דאיסורא שהרי לגביו אין אלא חד ספק שמא באונס שמא ברצון, וספיקא דאורייתא לחומרא.

אם ראינו שבא עליה ארוסה בבית אביה ולא היתה נחשדת מאחרים, דהוי תרתי לטיבותא הולד כשר אפילו בלא צירוף דבריה לחזקתה כגון שאינה בפנינו²⁰, אבל אם היתה נחשדת כבר והעם מרננין אחריה שזנתה עם אחרים ועם ארוסה, אף על פי שראינו שבא עליה ארוסה בבית אביה, הולד ספק ממזר מן הסתם כגון שאינה בפנינו, שכיון שהעם מרננים אחריה אמרינן כשם שהפקירה עצמה לארוס כך הפקירה עצמה לאחרים, ואם היא בפנינו ונבדקה ואומרת לארוס נבעלתי אף על פי שהיתה נחשדת מאחרים, מצרפין דיבורה לחזקתה ומהמנינן לה והולד כשר.

ג. היתה מעוברת ואמרו לה מה טיבו של עובר זה מאיש פלוני וכהן הוא ... נאמנת

כבר התבאר במסכת כתובות דף יג. – יד: ולעיל דף עד. שפנויה²¹ שראוה שנבעלה לאחד והלך לו הבעל, ואמרו לה מי הוא זה שבא עליך ואמרה

²⁰ זהו כשאינה חשודה מאחרים שאין העם מרננים אחריה שזינתה עם אחרים אבל אם מרננים אחריה שזינתה אפילו אומרים שזינתה גם עם הארוס כיון שמרננים גם מאחרים אפילו אם ידוע שהארוס בא עליה בבית אביה דעת הרמב"ם ז"ל שהולד הוא ספק ממזר כשלא שמענו מפיה שהולד הוא מהארוס וגם מפי הארוס לא שמענו כלום ואף על גב דבנשואה בכה"ג לא היישנין לכלום מפני שרוב בעילות אחר הבעל אבל בארוסה לא שייך לומר כן ואמרינן כשם שהפקירה עצמה להארוס כך הפקירה עצמה לאחרים ואם שאלנוה ואמרה לארוס נבעלתי וממנו הוא הולד כשר וכ"ש אם ידוע שהארוס בא עליה ואין עליה קול שזינתה עם אחרים שהולד כשר אף בלא אמירתה ויש מרבתינו שהולקים על הרמב"ם דאף ברינון וקול שזינתה עם אחרים כיון שידוע שהארוס בא עליה הולד כשר אף בלא אמירתם וכן עיקר לדינא וגם הרמב"ם ז"ל שהחמיר בזה אינו אלא ברינון שקרוב לודאי ולא בקול בעלמא [ב"ש] ואם אינו ידוע שהארוס בא עליה וגם אין מלעזים עליה שזינתה עם הארוס אלא מלעזים ומרננים שזינתה עם אחרים בודאי הכל מודים להרמב"ם שבסתמא בלא אמירתה ואמירתו הוי ספק ממזר ואם נחשדה מהארוס ולא מאחרים ולא ידענו שבא עליה הולד כשר אפילו בלא אמירתם [ב"ח] ולהרמב"ם אפשר שיש להחמיר בזה. ערוה"ש שם לה

²¹ ש"ע ונו"כ אבהע"ז ו יז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אדם כשר הוא, הרי זו נאמנת, ולא עוד אלא אפילו ראוה מעוברת ואמרו לה ממי את מעוברת ואמרה מאדם כשר, הרי זו נאמנת ותהיה היא ובתה מותרת לכהן, שסומכים על דיבורה, הואיל ורוב העולם כשרים אצלה, וגם אם אין רוב העולם כשרים אצלה לכהונה, בדיעבד שנשאת לכהן סומכים על דיבורה ולא תצא.

במה דברים אמורים להכשיר אותה ואת בנה ובתה בדיעבד שנשאת, או להחשיבם כישראל כשר, אך להתירה, ואת בתה לכתחילה להתחתן עם כהן²², עשו חכמים מעלה ביוחסין ואינה נאמנת להנשא לכתחילה אלא אם אומרת לכשר נבעלת²³, וכשהיה המקום שנבעלה בו פרשת דרכים, או אכסניא, או מלון שבדרך שהכל עוברים שם, ואינה בתוך העיר, שאז אם היו רוב העוברים שם כשרים, ורוב העיר שפירשו אלו העוברים ממנה גם כן כשרים, שיש כאן תרי רובא²⁴ – שתי רוב, כשרה היא לכהונה.

וי"א שאם יש תרי רובא אפילו אם אינה אומרת כלום תנשא לכתחילה²⁵. וי"א²⁶ שאם אומרת ברי לכשר נבעלתי מועיל אפילו רוב אחד. וי"א²⁷ שבכל מקרה מועיל רוב אחד. והיא דיעה יחידאה ולא קי"ל כן²⁸.

אבל אם היו רוב העוברים פוסלים אותה כגון שהם גוים או חללים וממזרים וכדומה, אף על פי שרוב המקום שבאו ממנו כשרים, או שהיו רוב אנשי המקום פסולים, אף על פי שרוב העוברים שם כשרים, חוששין לה ואינה נאמרת ונאמר, למי שפוסל אותה נבעלה, ולא תנשא לכהן לכתחילה.

אם נשאת בדיעבד ואמרה לכשר נבעלתי אפילו אם רוב פסולים לא תצא²⁹. ואם לא אמרה, אפילו רוב כשרים תצא³⁰. ואם יש שתי רוב לא תצא³¹.

²² שו"ע ונו"כ שם ו' יז

²³ ויש בדין זה ג' שיטות שיטה ראשונה דעת הב"י בדעת הרמב"ם דבעי' תרי רובי ואמירת ברי. כ"ש לא

²⁴ וה"ה בשני חזקות באר היטב שם לא ממשפטי שמואל סי' קי"ד

²⁵ מ"מ בדעת הרמב"ם כמש"כ ב"ש שם.

²⁶ שיטה השנייה והיא שיטת הרמב"ן והרשב"א והר"ן וכן הוא לפי הרא"ש והטור וכן הוא לתירץ הראשון של תוס'. ב"ש שם והיא השיטה היותר נכונה שכך משמעות הסוגיא. ביאור הגר"א שם נב, אולם בב"ש שם לד כתב שיש לחוש לדעת הרמב"ם דבעי' תמיד תרי רובי לכתחילה.

²⁷ שיטה שלישית והיא דעת בעל המאור שאפילו כשאינה אומרת לכשר נבעלתי סגי רוב א' ומותרת אפילו לכתחילה והיינו דס"ל כפי' רש"י דסוגיא אתיא ברי' יהושע אבל לר"ג די רוב א' אפילו כשאינה אומרת ברי. ב"ש שם

²⁸ ערוך השולחן שם סעיף לה

²⁹ ב"ש שם לב

³⁰ זהו בין לרמב"ם ובין להרמב"ן והרשב"א והר"ן, כמבואר בב"ש שם. וכ"כ בביאור הגר"א שם נג

³¹ לבי' בדעת הרמב"ם דלמ"מ אפילו לכתחילה תנשא כנ"ל.

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ד. גר עד עשרה דורות מותר בממזרת מכאן ואילך אסור בממזרת ויש אומרים עד שישתקע שם עבודת כוכבים ממנו

כבר התבאר לעיל דף סז. ודרף עב. שגר ועבד משוחרר³², מותרים בממזרת³³.
וכן ממזר מותר בגיורת ובמשוחררת, שנאמר (דברים כג פסוק ג) לא יבא
ממזר בקהל ה' וקהל גרים אינו קרוי קהל ה', שנאמר (במדבר טו פסוק טו)
הקהל תקה אחת לכם ולא יגר הגר משמע הגר לאו בכלל קהל הוא

ולמרות שהגר מותר בממזרת והממזר מותר בגיורת הולד משניהם ממזר.
שהולד הולך אחר הפגום³⁴

ואפילו היתה³⁵ הורתו ולידתו בקדושה, כגון שהיה אביו גר ונשא גיורת, אפילו הכי
מותר בממזרת, ודוקא עד עשרה דורות, אבל מכאן ואילך אסור, שכבר נשתקע ממנו
שם גירות ויבואו לומר: ישראל נושא ממזרת. ולהרמב"ם³⁶ מותר בממזרת. וכן בן בן
בנו, עד שישתקע שם גירותו ממנו ולא יודע שהוא גר, ואח"כ יאסר בממזרת. אחד
הגרים ואחד העבדים המשוחררים, דין אחד לכולם.

גר שנשא³⁷ בת ישראל או ישראל שנשא גיורת הולד לכל דבר ואסור בממזרת.

דף עה:

ה. לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלזיה ועל בת ישראל שפסלוה

כבר התבאר במסכת יבמות דף מה. וסא. ובמסכת סוטה דף כו: שהזונה
אסורה³⁸ באיסור לאו מן התורה לכהן שנאמר (ויקרא כא פסוק ז) אשה זנה

³² שו" ונו"כ אבהע"ז ד כב

³³ ומ"מ אסור להרבות ממזרים (באר היטב ס"ק כז)

³⁴ ואע"ג שבמקום שיש קידושין ואין עבירה אין הולד ממזר אבל כיון שכתוב לא יבא לו דרשינן לו הלך אחר
פסולו (עיין יבמות עח)

³⁵ שו"ע ונו"כ שם

³⁶ רמב"ם איסורי ביאה פט"ו ה"ה

³⁷ רמב"ם שם ה"ט

³⁸ שו"ע אבהע"ז סי' ו סעי' ה

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

וְחַלְלָהּ לֹא יִקְחוּ, אִי זֶה הִיא זֹנָה³⁹, כֹּל שְׂאִינָה בֵּת יִשְׂרָאֵל, אוֹ בֵּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּבְעֵלָהּ⁴⁰ לְאָדָם שֶׁהִיא אִסוּרָה לִינְשָׂא לוֹ אִיסוּר הַשּׁוּה לְכָל⁴¹.

לְפִיכֵךְ הִנְבַּעֲלַת לְאֶחָד מֵאִיסוּרֵי לְאוּיָן⁴² הַשּׁוּיִן בְּכָל וְאִינָה מִיּוֹחֲדַת בְּכַהֲנִים אוֹ מֵאִיסוּרֵי עֲשָׂה⁴³, וְאִין עֲרִיךְ לֹמֵר לְמִי שֶׁהִיא אִסוּרָה לוֹ מִשּׁוּם עֲרוּה, אוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וְעַבֵּד, הוֹאִיל וְהִיא אִסוּרָה לִינְשָׂא לוֹ הִרִי זֶה זֹנָה. וְכֵן יִבְמָה שְׂבֵא עֲלֶיהָ זֶר, עֲשָׂאָה זֹנָה אֲבָל הִנְבַּעֲלַת לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּמַד מוֹתֶרֶת לְכַהֲנָה⁴⁴. וְיִ"א שְׂאִין זֹנָה אֵלֶּא הִנְבַּעֲלַת לְעַבְדִּים אוֹ עַבֵּד אוֹ חֵיבֵי כְרִיתוֹת אֲבָל⁴⁵ הַבֵּא עַל חֵיבֵי עֲשָׂה אוֹ עַל חֵיבֵי לְאוּיָן, אֲפִילוּ חֵיבֵי לְאוּיָן דְּשֵׂאֵר, אִינוּ לֹקָה מִשּׁוּם זֹנָה, חוּץ מֵהַבֵּא עַל הַיִּבְמָה שְׁלֹקָה אֲמַנָּם אִיסוּר יֵשׁ בְּכֹלָם.

וּבֵּת פֶּהֶן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זֶר הוּא בְּתְרוּמַת הַקֶּדָּשִׁים לֹא תֹאכַל (וַיִּקְרָא כֵּן פְּסוּק יב), נִכְלָל⁴⁶ בְּלֹא זֶה, שֶׁאִם תִּבְעַל לְאִסוּר לָהּ, בֵּין בְּאוֹנָס בֵּין בְּרִצּוֹן בֵּין בּוֹדוֹן בֵּין בְּשִׁנְגָה בֵּין כְּדֶרֶכָה בֵּין שְׁלֹא כְּדֶרֶכָה וְתַעֲשֶׂה זֹנָה אוֹ חֲלָלָהּ, הִרִי הִיא אִסוּרָה לְאֶכּוֹל בְּתְרוּמוֹת לְעוֹלָם כַּדִּין כֹּל חֲלָל שֶׁחֲלָל כּוֹר לְכָל דָּבָר.

³⁹ ועיין ביראים סימן לח [דפוס ישן – רח] זונה לכהן הזהיר הכתוב בפי אמור אל הכהנים שלא ישא כהן זונה דכתיב אשה זונה וחללה לא יקחו. ומה היא זונה כדתניא בת"כ ומייתי לה ביבמות פ' הבא על יבמתו (ס"א ב') זונה כשמה, פי' שזינתה תחת בעלה דברי ר' אליעזר בן יעקב. ר"ע אומר זונה זו מופקרת. ר' מתתיה בן חרש אומר אפי' הלך בעלה להשקותה ובא עליה בדרך עשאה זונה וזונה זו איילונית ופי' רב הונא טעמא דכתיב הונא ולא יפרצו כל ביאה שאין בה פרצה אינה אלא זנות. וחכמים אומרים אין זונה אלא גיורת ומשוחררת ושנבעלה בעילת זנות. ר"א אומר פנוי שבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה וכו'. והלכה כדברי כולן להחמיר חוץ מר' אליעזר מדאמר רב עמרם כר' אליעזר שמעינן הא ככולהו תנאי הלכה וחוששין בדברי כולן

⁴⁰ עיין בספר האלף לך שלמה סי' לה שנסתפק ברחץ איש הפסול לה באמבטי ואח"כ רחצה שם אשה ונתעברה אם נפסלה לכהונה דביון שאינה ביאה עיין חגיגה יד אינו פוסל גם בפסולי כהונה ועיי"ש

⁴¹ עיין תוי"ט יבמות פ"ו מ"ה וז"ל "כתב הר"ב כגון חייבי לאוין או חייבי עשה. פירוש חייבי עשה ג' הן מצרי ואדומי ראשון ושני דאתיין מכלל עשה. דדור שלישי יבא. וכן בעולה לכ"ג אתיא מכלל עשה דבבתוליה יקח ולא הבא מכלל עשה אב"ל הרמב"ם בפ"ה מה' א"ב ביאר שאין חייבי לאוין ועשה עושין זונה אלא השוים בכל" וכן בחינוך שם "לאפוקי אלמנה שנבעלה לכהן גדול או גרושה לכהן הדיוט, שאין איסור זה שוה בכל אדם ואינה נעשית זונה בכך"

⁴² "מכאן אמרו עכו"ם או נתין או ממזר או גר עמוני ומואבי או פצוע דכא וכרות שפכה" (רמב"ם שם ה"ג) וכן עיין בשו"ת הרשב"א ח"א אלף רא שאפי' נבעלה לפצוע דכא וכרות שפכה נעשית זונה ונפסלה לתרומה

⁴³ "מצרי ואדומי ראשון ושני" (שם ברמב"ם)

⁴⁴ שו"ת התם סופר סי' צג ועיין אבני מילואים סי' ז ס"ק יג שנסתפק בזה ועיין פרח מטה אהרן ח"ב סי' סג שפשיטא ליה נמי שמותרת ועיין מהר"ם שיק בתשובה סי' יד שאסורה משום גזירת התנות דנשג"ז

⁴⁵ דעת התוס והראב"ד והרא"ש והמור מובא בב"י שם ועיין בחלקת מהוקק ס"ק י שתמה למאי ג"מ כתב דעה זו בשו"ע כיון שממה נפשך אסורה וכל המחלוקת לענין מלקות ועיין בפני משה ס"ק יד דס"ל שלפי הבנת הבי"ד דעה זו אין אפילו איסור

⁴⁶ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

וכל הבא⁴⁷ ביאה אסורה ואפילו היה שחוף⁴⁸, בלא קישוי, אלא שהיה האבר שלו מדולדל כמו אבר המתים כגון החולים, או מי שנולד כך כגון סריס חמה⁴⁹, אף על פי שהכניס את האבר בידו אינו חייב לא כרת ולא מלקות ואין צריך לומר מיתה, שאין זו ביאה, אבל נאסרת על בעלה⁵⁰, ופוסל הוא מן התרומה אם היא בת כהן או אשת כהן, שנחשבת האשה זונה על ידי כך⁵¹, וב"ד מכין את שניהם מכת מרדות.

ו. שאין ממזר אלא ממי שאיסורו איסור ערוה וענוש כרת

כבר התבאר במסכת יבמות דף מט. ועיל דף עד. שאיזהו ממזר⁵², זה הבא מאחת מכל העריות בין מחייבי מיתות בית דין בין מחייבי כריתות, דכתיב (דברים כג פסוק א) לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה פניו אביו וגו', וסמך ליה (שם ג) לא יבא ממזר בקהל ה' וגו', וקיימא לן שולא יגלה כנף אביו בשומרת יבם של אביו שהיא ראוייה לאביו הכתוב מדבר, שהיא אשת אחי אביו שהוא בכלל הכרת שכל העריות הכתובים בפרשת אחרי מות וקדושים וחזר וכתבו במשנה תורה משום למסמך ליה לא יבא ממזר וגו', לאשמועינן שיש ממזר מחייבי כריתות וכל שכן מחייבי מיתות בית דין.

ז. כותים גירי אמת הן וכהנים שנשמעו בהן כהנים כשרים

היו

אחרי גלות עשרת השבטים משומרון, הביא מלך אשור בני עמים ידועים לשבת במקומם וגוים אלה בתחילה היו אריות הורגים בהם, כמו שנאמר (מלכים ב יז פסוק כד – כט) ויבא מלך אשור מבבל ומבנותיה ומענא ומחמת וספרונים וישב בערי שמרון תחת בני ישראל וירשו את שמרון וישבו בעריה. ויהי בתחלת שבתם שם לא יראו את ה' וישלח ה' בהם את האריות ויהיו הרגים בהם. ויאמרו למלך אשור לאמר הגוים אשר הגלית וגו' וישלח בהם את האריות והנם ממיתים אותם וגו'. ויצו מלך אשור לאמר הליכו שמה אחד מהכהנים אשר הגליתם משם וילכו וישבו שם וירם את משפט אלהי הארץ. ויבא אחד מהכהנים אשר הגלו משמרון וישב בבית אל ויהי מורה אתם איף

⁴⁷ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה יא

⁴⁸ רמב"ם הלכות תרומות פרק ח הלכה יא

⁴⁹ דעת התוס' דלא נאסרה במשמש באבר מת רק בשחוף שמתקשה ואינו ראוי להוליד אך דעת רבינו אינו כן ונראה דאסור מדאורייתא לא כדעת הים של שלמה דאינו אלא מדרבנן דהא רבינו פוסק בפ"א מהל' סוטה דשחוף מקנין לאשתו ושותה מי המרים דמוחקין את השם על כרחך דמדאורייתא אסורה. ישועות מלכו שם. וכבר התבאר שדעת הרמ"א כדעת הרמב"ם

⁵⁰ ב"ש אבהע"ז כ ה

⁵¹ מגיד משנה שם

⁵² שו"ע ונו"כ אבהע"ז ד יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

יִירָאוּ אֶת ה'. וַיְהִי עֲשִׂים גוֹי גוֹי אֲלֵהֶיּוּ וַיִּנְיְחוּ בְּבֵית הַבָּמֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשְּׂמֹרָנִים גוֹי גוֹי
בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם יֹשְׁבִים שָׁם וּמֵאִמַּת הָאֲרִיּוֹת נִתְגִּירָו.⁵³

ועוד נאמר שם (פסוק לב – לד מא) וַיְהִי יִרְאִים אֶת ה' וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מְקֻצֹתָם כַּהֲנִי בְּמֹת
וּגוֹ'. אֶת ה' הָיוּ יִרְאִים וְאֶת אֲלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים כַּמִּשְׁפָּט הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם.
עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים הָרִאשֹׁנִים אֵינָם יִרְאִים אֶת ה' וְאֵינָם עֹשִׂים כַּחֲקֹתָם
וּכְמִשְׁפָּטָם וּכְתוֹרָה וְכַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁמוּ יִשְׂרָאֵל. וַיְהִי
הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יִרְאִים אֶת יְקֹקֵק וְאֶת פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם בְּנֵיהֶם וּבְנֵי בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר
עָשׂוּ אֲבֹתָם הֵם עֹשִׂים עַד הַיּוֹם הַזֶּה

ונזכרו עוד בספר עזרא⁵⁴ בשם צְרִי יְהוּדָה וּבְנֵימָן, שמתחילה ביקשו לבנות את בית
המקדש השני יחד עם ישראל, ואמרו להם: נִבְנֶה עִמָּכֶם פִּי כָכֶם נִדְרֹשׁ לְאֱלֹהֵיכֶם, וְלוֹ
אֲנַחְנוּ זֹבְחִים מִימֵי אֶסֶר חֹדֶן מֶלֶךְ אֲשׁוּר הַמַּעֲלָה אֲתָנּוּ פֹה. וכשנדחו, ואמרו להם
ישראל לא לָכֶם וְלָנוּ לְבָנוֹת בֵּית לְאֱלֹהֵינוּ כִּתְבוּ דְבָרֵי שְׁטָנָה לְמֶלֶךְ, וּבְמַלְכוּת אַחְשָׁרוּשׁ
בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ כְּתָבוּ שְׁטָנָה עַל יִשְׂרָאֵל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם וְעַל יַדֵּי זֶה נִתְבַטַּל בְּנֵן הַבַּיִת
בְּמִשְׁךְ כַּמָּה שָׁנִים.

ונקראו כותים לפי שבאו מכותה⁵⁵, ואפשר שהבאים מכותה היו מרובים מן הבאים
משאר המקומות, ונקראו כולם על שם הרוב⁵⁶. ונקראו עוד "שומרונים", ו"שמראי",
על שם ערי שומרון שישבו שם. וכן נזכרו בשמות כותים ושומרונים בימי הגאונים
והראשונים והאחרונים, ובימינו הם קרויים שומרונים, ונשתנו באמונתם ובמנהגייהם
בכמה פרטים מכפי שהיו בזמן חז"ל.

אף מקצת מישראל נתערבו בכותים, ומצינו שנטמעו בהם כהנים⁵⁷, ונזכר "כהן כותי",
היינו כהן שקיבל עליו את דת הכותים. וכן נטמעו בהם ישראלים, ובאגדה אמרו⁵⁸
שנבלעו ביניהם עשרת השבטים. הכותים עצמם מכחישים את יחוסם לגוים שהביא
מלך אשור, ומייחסים את עצמם לשבטי אפרים ומנשה⁵⁹, ואת מקצתם לכהנים.

הכותים בזמן חז"ל היו זהירים במה שכתוב בתורה⁶⁰, ולא היו עובדים את אלוהיהם
כמו שעשו בזמן בית ראשון, והחזיקו בתורה שבכתב. אבל לא היו זהירים אלא במה
שכתוב בפירוש בתורה, ולא האמינו בתורה שבעל פה, ולא האמינו בתחיית המתים.

⁵³ רש"י יבמות כד ב ד"ה גירי אריות

⁵⁴ עזרא ד א, ע"י רש"י שם, ושם פס' ט – י.

⁵⁵ בה"ג סוף הל' נחלות; רש"י קדושין עד א ד"ה וכותי.

⁵⁶ מלאכת שלמה ברכות פ"ז מ"א; תפא"י כתובות פ"ג מ"א, וע"י תו"ט ותוס' הדשים ברכות שם טעמים אחרים

⁵⁷ וע"י נחמיה יג כח; ומבני יודע וכו' הכהן הגדול התן לסנבלט, ומפדר"א פל"ח על הפסוק שם ו ב נ' שסנבלט

היה כותי, וע"י יוסיפון פ"ה וקדמוניות יא ד ט ושם ז ב.

⁵⁸ תד"א זוטא פ"א.

⁵⁹ ע"י ב"ר פצ"ד ז: מן דיוסף, ושם שר"מ לגלג על יחוס זה; קדמוניות ט יד ג ויא ח ו; מסעות ר' בנימין מטורדילה,

וכן הוא עד ימינו (ומייחסים את עצמם גם ללוי ובנימין).

⁶⁰ עיין ברכות מז: תוס' ערובין לו ב ד"ה דתנן ויומא נה ב וגיטין כה א ד"ה הלוקח רש"י סוטה לג ב ד"ה ספרי;

תוס' הרא"ש יומא סט א; מאירי נדה לא ב:

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

נחלקו תנאים ואמוראים אם "גרי אריות" הם – על שם האריות ששלח ה' בהם ונתגירו מאימתם – ואין גרותם גרות, או ש"גרי אמת" הם, וגרותם גרות היא, להלכה פסקו ראשונים שהכותים גרי אמת הם⁶¹.

אף על פי שלהלכה הכותים גרי אמת הם, בדורות אחרונים גזרו חכמים עליהם שיהא דינם כגוים ואמרו בטעם הגזירה, לפי שמצאו להם דמות יונה בראש הר גריזים שהיו עובדים אותה, ונעשו מומרים לעבודה זרה, ואף על פי שלא היו אלא מיעוט מן הכותים שעשו כן, אלו שישבו בהר גריזים, גזרו על הרוב משום המיעוט⁶². ובזמן הזה כבר גזרו עליהם ועשאו כגוים גמורים לכל דבריהם⁶³ כמו שהתבאר בגיטין י. ויש שכתבו⁶⁴ שלא עשו חכמים את הכותים כגוים אלא להחמיר, ולא להקל, ועדיין חייבים הם בכל המצוות כישראל, וכותי שקידש בת ישראל חוששים לקידושיו וצריכה גט

מכל מקום למדו הראשונים מהם לצדוקים וקראים שבזמננו, שהם להם כמו שהיו הכותים קודם שגזרו עליהם שיהיו כגוים. אולם בזמן הזה קלקלו מעשיהם ואינם כשרים לשום עדות⁶⁵.

⁶¹ ע"י בה"ג סוף הל' קדושין; ע"י רי"ף ורא"ש ברכות מז ב; ע"י רמב"ם עבדים פ"ו ה"ו ופמ"ג יו"ד סי' ב ש"ד כד בדעתו; ע"י טו"ש"ע או"ח קצ"ב ב ואה"ע מד י ובהגר"א שם ס"ק יט ושו"ע יו"ד רסז מז.

⁶² תשו' הרמב"ם (בלאו) סי' תמט. ואף על פי שלהלכה אין חוששים למיעוט, עיין שו"ת הרשב"ש סי' תרמו שלא משום המיעוט שעבדו עבודה זרה בלבד גזרו, אלא לפי שהיו מעשיהם של הכותים כולם מקולקלים, ורצו לעשות גדר וסייג לפרוש מן הכותים לגמרי, שלא ילמדו ממעשיהם, שהכותים כולם לא היו שומרי תורה, ומשום גדר זה חששו כאן למיעוט עובדי עבודה זרה שבהם, וגזרו על הרוב משום המיעוט. ועיין בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' תד ועיין רמב"ן חולין ו. הובא ברשב"א ובתוס' הרא"ש ובח"י הר"ן, שאכן מטעם זה שאין חוששים למיעוט לא נתקבלה הגזירה בימי התנאים, אבל בדורות האחרונים נתקלקלו הכותים, ונעשו עובדי עבודה זרה שבהם רוב או מהצה, ולפיכך נתקבלה הגזירה והוא ע"פ ירו' אתם קלקלתם מעשיכם, וכ"כ בעה"מ שם ותוס' הרא"ש ערובין סא ב שנעשו המקולקלים רוב, וכ"כ בתו"ח ובצל"ח ובח"י הת"ס חולין שם, וע"י צל"ח שם צא א שפי' בע"א. ועיין רשב"א בתוה"ב ב"א ריש ש"א ע"פ ירו' הנ"ל שכולם נתקלקלו. וכן כתבו ברי"ף ורא"ש גיטין י. רמב"ם אבוה"ט פ"ב ה"; טו"ש"ע יו"ד ב. ה. שהכותים בזמן הזה עשאו כגוים גמורים, בין לענין שחיטה, ששחיטתם נבילה כשחיטת גוי, ובין לענין יין נסך, ובין לביטול רשות, שאם דר כותי בחצר אין תקנה למלטל שם בביטול רשות, אלא בשכירות.

⁶³ ומותר אפילו להלוות וללוות מהם בריבית. עיין ש"ך קנט ה ווע"י הו"ד ס"ק ד שדחה

⁶⁴ ב"י ובי"ה אה"ע סו"ס ד בד' הטור שם, וע"י ב"י שם שכ"ן דעתו נוטה, וכע"ז בכ"י אה"ע מד בד' הטור שם, תפארת למשה ובית הלל ושער דעה יו"ד קנט וחוו"ד שם ס"ק ד; שאילת יעב"ץ ח"א סי' ל.

⁶⁵ ש"ך שם נט מתשו' מוהר"ר בצלאל אשכנזי סי' ג' ועיין ש"ך יורה דעה סימן רסו ס"ק יז כתוב עוד בספר בדק הבית וז"ל כתוב בא"ח בשם הרמב"ם הקראים כל זמן שלא ידברו תועה על הרבנים ולא יתלוצצו בדברי רבותינו הקדושים חכמי המשנה והש"ס נכון לנו לכבדם ללכת לשאול בשלומם אפילו בבתיהם ולמול בניהם אפילו בשבת היכא דגזור להו גזירה דידן ועבוד להו מילה ופריעה דדלמא נפק מנייהו זרעא מעליא והדרי בתיובתא והכי אשכתן לרבינו האי זצ"ל דאמר הכי עכ"ל, ובתשובת רבינו בצלאל אשכנזי ס"ס ג' מביא דברי הרמב"ם ורבינו האי גאון וכתב נמצאת למד כי בקראים הדריים אצלינו בזמן הזה לא נמצא בהן אחד מכל המדות שהזכיר הגאון ז"ל כי בכל יום הם מוסיפין גירעון ואינם מלים בניהם שהרי אינם פורעים וקיימא לן מל ולא פרע כאלו לא מל ואינם מלים במהל שלנו ואין מכניסים בבתיהם תלמידי חכמים אדרבה בורחים מהם כבורח מן הנחש ואין מתפללים במנהג שלנו כלל אין אומרים י"ה הרי שהם משונים בכל דבריהם ולפיכך אסור למול בניהם בשבת כיון שאינם מודים בפריעה ואם כן איך יעשה להם פריעה וכי תימא ימול בלא פריעה נמצא מחלל שבת ואינו עושה מצוה ע"כ. ועיין תפארת למשה יורה דעה סימן קנט שהביא הרמב"ם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת גידושין

בהדיא בהלכות ממרים פ"ג ד"ג וז"ל שם מי שאינו מודה בתורה שבע"פ הרי הוא בכלל האפיקורסים כו' בר"א באיש שכפר בתורה שבע"פ [מתחלת כצדו' ובייתוס] אבל בני התועים ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו בין הקראים ונדלו אותם על דעתם ה"ה כתינוק שנשבה ביניהם כו' שהרי הוא כאונס כו' לכך אלו שאמרנו האוחזים בדרכי אבותם הקראים שמעו ראוי להחזירן בתשובה ולהמשיכם בדברי שלום ע"ש

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>